

Ruim 50 jaar Leidse Turnkringgeschiedenis

Exact 53 jaar na de oprichting fuseerde op 25 maart 1972 de Turnkring Leiden en Omstreken met de Haagse Turnkring. Gezamenlijk vormden zij Leidsenhage. De geschiedenis van de Leidse Turnkring Nederland likte na de Eerste Wereldoorlog zijn wonden. Het (verenigings)leven pakte langzaam maar zeker de draad weer op. De krachten werden gebundeld. Zo'n zeven jaar na de oprichting van de ter ziele gegane Leidsche Turnbond (LTB; 1912-circa 1915) werd op 25 maart 1919 de Leidsche Turnkring door het bestuur van het Gewest Zuid-Holland van het Gymnastiek Verbond in een buitengewone vergadering geconstitueerd. In het dagelijks bestuur klinken respectabele namen. Zo werd A. Dirks, voorzitter van Leidens oudste gymnastiekvereniging Hercules, voorzitter. Aan zijn zijde trof hij M.G.B. (Wil) Dieben-Konings, presidente van Brunhilde, als secretaresse, terwijl Donarvoorzitter J.J. (Koos) Herweijer de financiën zou beheren. Tegelijkertijd werd een Technische Commissie, een Pers- en Propaganda- en een Wetscommissie geïnstalleerd.

Na een jaar, op de eerste jaarvergadering, bleef het bestuur ongewijzigd. Gezien het werkprogramma in het achterliggende jaar werd zowel het bestuur als de TC niet uitgebreid. Het werkprogramma voor 1920 belooft op turngebied veel. In voorbereiding waren onder meer een propaganda-uitvoering in Hillegom, acties om openluchtsport te bedrijven en wandel- en fietstochten. "Bij ijs zal er deze winter een schaatstocht worden gehouden," aldus het Leidsch Dagblad. Of er inderdaad ijs geweest is en er dus geschaatst is, vermeldt de historie niet.

Bestuur

Als eerste voorzitter zagen we reeds Dirks. In 1922 werd hij opgevolgd door zijn penningmeester Herweijer, wiens taak weer werd overgenomen door W.F. Meijeraan. Op 10 januari 1925 tijdens de bestuursvergadering gaf Herweijer de pijp aan Maarten. "I.o.m. de luitjes van zijn vereniging (Donar) heeft hem tot dit besluit gebracht en een gezegde van de Heer van Spal dat als hij de cursus wilde bezoeken, hij maar een briefje aan Steijns moest schrijven, heeft volgens de voorz. de beker doen overlopen, want uit dit gezegde maakt Herweijer op, dat de kring als een nul wordt beschouwd. De gansche vergadering was een andere meening" vertellen de notulen. Voorzitter Herweijer bleef bij zijn standpunt en bracht zijn voornemen ten uitvoer. M. (Machiel) Galjaard (Excelsiorvoorzitter) werd als oudst aanwezige gevraagd de leiding en het voorlopige voorzitterschap waar te nemen, terwijl Herweijer bedankt zal worden voor wat hij gedaan heeft.

Aan het eind van dat jaar werd de 36-jarige leraar aan de jongens-HBSM.A.A. Steijns gevraagd het voorzitterschap op zich te nemen. Hij was reeds Erevoorzitter van Excelsior, bondsbestuurslid en had aan de wieg van de Leidsche Turnbond gestaan. Veel plezier heeft hij niet aan deze taak kunnen beleven: een jaar later overleed, na een ziekte, deze markante en inventieve voorzitter. De hem in middels waarnemende Anton Metz volgde hem op 13 februari 1927 definitief op.

Het dagelijks bestuur van de turnkring kwam nu in een rustiger vaarwater. Zeer lange tijd stond Metz aan het roer. Pas in 1963 werd hij opgevolgd door DOS-voorzitter Henk de Geus, welke laatste tot de fusie met de Haagse Turnkring aanbleef.

Vanaf de oprichting werden de secretariële zaken verzorgd door "Ma Dieben". Toen Metz aan het bewind kwam werd de functie van secretaris en penningmeester gecombineerd, zij het niet voor lang. Aan het eind van 1927 werden de taken weer gesplitst en kwam er een Algemeen Secundus in de persoon van de eerder genoemde Galjaard.

Vermoedelijk in 1949 (vanaf 1941 tot 1966 is er niets schriftelijks aanwezig) werd mevrouw Dieben opgevolgd door J.W. de Ren. Volgens overleveringen werden de notulen niet bijgehouden. Toch bleef De Ren tot 1970 deel uitmaken van het dagelijks bestuur. In dat jaar nam Wil Mansveld-Dieben zijn functie over.

Technische Commissie

Tegelijk met de oprichting van de Leidse Turnkring werd in 1919 een Technische Commissie (TC) geïnstalleerd. Tot leden werden gekozen mw. G.J. Kruythoof-Konings (zuster van Dieben-Konings) en de heren Metz en M. Parker. De commissie ging energiek van start, doch verkeerde in latere jaren, getuige de notulen, in moeilijkheden. Op 8 november 1925 ging de verkiezing van de TC van een leien dakje "in tegenstelling tot voorgaande jaren". De vier naar voren gebrachte kandidaten Metz, Jan Nievaart, Wim L. Renee en Zuidam werden bij acclamatie benoemd. Al een jaar later werd op voorstel van Excelsiors Koos Plu "een dame in dit lichaam" opgenomen: mej. Steffelaar. Zij zou tot 1971 deel uit blijven maken van de TC en er haar stempel op drukken. Na het overlijden van Steijns, toen Metz kringvoorzitter werd, reduceerde de TC tot vier leden.

In 1929 gingen de leden van de Leidse Turnkring, na het vertrek van Renee, akkoord met een driehoofdige TC. Nico de l'Ecluse volgde in 1933, zij het voor een jaar, Jan Nievaart op. Als gevolg van het bedanken van Excelsior verliet De l'Ecluse twee jaar later de Commissie. De vacature werd niet gevuld. Tot de oorlog bleef de Commissie dan ook uit twee leden bestaan. Dan is het een lange tijd stil.

In 1970 vond het bestuur het TC-werk zo veel omvattend, dat er nodig uitgebreid moest worden. Daarnaast waren er beleidsproblemen, kon er door de TC meer gedaan worden en verdiepte men zich teveel in bijzaken. Zowel kringvoorzitter Henk de Geus als TC-voorzitter Chris van Oort dreigde het plezier in het kringwerk te verliezen. Beiden stonden op de bres voor gymnastiek en "niet voor surrogaat keurturnen". Ondanks zware discussies kwam men er niet uit. Met het vertrek van Van Oort zou ook Wil Mansveld opstappen, zodat de dames Steffelaar, Hemerik, De Groot en Harry den Hertog restten. De toenmalige TC moest wegens gebrek aan initiatieven een vernieuwing ondergaan. Deze Commissie inzette voor twintig selectieleden ten opzichte van 7000 leden kon niet. Na gesprekken van het bestuur met de stuwende kracht van de TC Van Oort zette deze laatste op 5 augustus zijn plannen uiteen. De TC moest uit zeven leden bestaan, zij zouden regelmatig- Ger moeten vergaderen, terwijl hij een taakverdeling nodig achtte. Ook een regelmatige uitgave van het Kringnieuws stond op zijn programma. Een goede maand later werden twee kandidaten bereid gevonden toe te treden tot de TC. Het waren Nel van Zoelen en Paul Eduard. De dames Hemerik, Mansveld en kandidaat Van Leeuwen trokken zich terug, zodat de TC op zeven leden uitkwam. C.E. van Oort bleef ondanks de griezelige samenstelling van de TC nu aan. De problemen waren met deze voorlopige oplossing van de baan. Inmiddels kwamen de fusieplannen in zicht. De nieuw geformeerde TC zou op korte termijn opnieuw een verandering ondergaan.

Opheffingen

Drie maal in het bestaan van de Leidse Turnkring is er sprake geweest van een mogelijke opheffing. Allereerst in 1935 tijdens de bestuursvergadering van 13 januari. Om financiële redenen bedankten tegelijkertijd de verenigingen Hercules en Excelsior. Alvorens over te gaan tot opheffing wilde bestuurslid Zuidam praten met het geroyeerde Donar en het uit Brunhilde ontstane Nieuw Brunhilde. Metz en Dieben ageerden en waarschuwden voor mogelijke gevolgen. Welke dat waren, wordt niet vermeld. Metz bleef van mening dat het beter was de Kring op te heffen. Concordia en Brunhilde zouden naar de Haagse en Hou Vast naar de Goudse Turnkring moeten. Zuidam (Hou Vast) was fel tegen overgang naar Gouda. Uiteindelijk ging de opheffing niet door. Aan het eind van de maand sloot Excelsior zich wederom aan.

Vier jaar later bedankte Concordia; zij durfde de kascontrole van het KNGV niet aan. Verder bedankten Hou Vast (hun overschrijvingsverzoek naar Gouda was afgewezen!!!?) en Excelsior (wegens financiële onenigheid met het Verbond). Wat overbleef waren Brunhilde

(lid), H.B.S. en O.G.A.V. (proefleden) en D.O.S. Noordwijk, W.I.K. Wassenaar en Hercules Katwijk (donateurs). Volgens Ant. Metz waren er slechts twee mogelijkheden: 1. de kring opheffen en daarmee de onderlinge band verbreken, of 2. de proefleden moesten lid worden en de donateurs proefleden. Aangezien op dat moment geen besluit kon worden genomen, werd voor 10 februari 1939 in Royal een Buitengewone Algemene Ledenvergadering uitgeschreven, waarbij ook Excelsior aanwezig moest zijn. Daarnaast werd het Verbond ingelicht. Het resultaat van de volgende besprekingen was niet optimaal, doch de Leidse Turnkring bleef voortbestaan. DOS en WIK werden lid, HBS wilde wel, maar de leden wilden geen toetreding tot het KNGV. OGAV bleef proeflid omdat de leden tegen contributieverhoging waren en Hercules was afwezig. Zoals gezegd, de Turnkring was gered.

Nog eenmaal komt een mogelijke opheffing ter sprake. In begin 1941 was bondsbestuurslid Hop hiervoor aanwezig. Uit gesprekken was hem echter gebleken dat de kring levensvatbaar was. Opheffen was nu van de

baan. Wat wel zou volgen, waren fusie- besprekingen, doch hierover in een later stadium.

Het Leidsch Turnblad

Tijdens de uitvoering van 12 december 1925 verscheen de eerste uitgave van het Leidsch Turnblad. Veertien verenigingen namen hier aan deel. Een abonnement op het gedrukte maandblad kostte slechts □ 1,-- per jaar. Wie de eerste redactie vormde is niet duidelijk. Wel waren er in oktober 1928 problemen. Voor Ant. Metz was het onmogelijk het blad alleen te vullen; hij zat tot over zijn oren in het werk. Bosboom stelde voor een redactie- commissie te benoemen, die uit de volgende personen zou bestaan: Ant. Metz, mw. Dieben en Bosboom zelf. In dat geval wilde Metz de verzorging handhaven, mits de verenigingen maar kopij zonden; het bekende probleem van menig clubblad heden ten dage.

Ook waren de financiën niet al te best. Drie maanden later was er sprake van een mogelijke opheffing. Zover kwam het toen nog niet. Metz was in gesprek met de uitgever om het blad voor diens rekening te laten verschijnen; het blad bleek te duur voor de Turnkring. Een maand later viel echter definitief het doek over het Leidsch Turnblad. Door het bedanken van adverteerders kon het blad zich financieel niet bedruipen. De kringkas mocht hiervoor niet worden aangesproken. Het nog aanwezige saldo van □ 29,41 werd teruggestort.

Het zal tot eind 1966 duren alvorens op onregelmatige tijden het informatieblad het Kringnieuws verscheen. Ook nu bleek het erg moeilijk een vaste redactie te formeren. Veel informatie werd verzorgd door het kringbestuur. De technische verzorging was in handen van Emiel van der Hoeven, die tevens benaderd werd voor een vaste verbintenis, maar daar van af zag. Bij de fusie met de Turnkring Den Haag in 1972 verscheen er tien maal per jaar een echt blad.

Optochten en defilés

Tallose malen werd al of niet voorafgaand aan wedstrijden of demonstraties deelgenomen aan optochten of een defilé. Bijzonder groot was de deelname in 1929. Zo'n 300 jongens en meisjes marcheerden vanaf de Langebrug naar het terrein aan de Hoge Rijndijk. Zij werden vooraf gegaan door het muziekkorps van Tieleman en Dros. Bij de meisjeswedstrijden eindigde Concordia als eerste, bij de jongens was dat Excelsior. In 1932n 1933 gebeurde hetzelfde in Noordwijk en Katwijk. In 1937 en in 1957 brachten alle Leidse gymnastiekverenigingen een serenade aan resp. M. Galjaard en J.J. Kettenis (Exc.) voor hun 35- en 55-jarig bestuursjubileum. Andere serenades zijn niet bekend. Het lijkt voorstelbaar dat ook Metz en Dieben deze eer te beurt vielen.

Ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de Sportstichting volgde een defilé waaraan ook de Leidse gymnastiekverenigingen deelnamen en demonstraties gaven op het Stadhuisplein. Datzelfde Stadhuisplein was in de zestiger jaren regelmatig op Koninginnedag het toneel van turndemonstraties.

Kringkampioenschappen

De voorloper van de huidige kringkampioenschappen is de Gymnastiek-competitie-tie uit de dertiger jaren. Deze competitie draaide aan het eind van het seizoen, dikwijls in de maanden mei en juni, en zij was opgezet voor dames en heren, 1e en 2e graad. Na enige voorwedstrijden volgde de finale. Na de Tweede Wereldoorlog gingen de eigenlijke Kringkampioenschappen van start. Zij werden veelal bij de heren gewonnen door Excelsiorleden. Jarenlang was het Jacques Pommer die op de eerste plaats eindigde. Zijn heerschappij werd overgenomen door Dammes Bergman, Wim Meijers en Henny Sieval. Na aansluiting van DOS-Leiden bij het KNGV en dus de Leidse Turnkring, ging DOS-man Henk de Vries concurrerend optreden en met de eerste plaatsen strijken.

Bij de dames was het regelmatig Tine Fieman van het Hillegomse Jahn die aan de kop stond. Vanaf 1959 eiste voor lange tijd Fransje van Deursen (Brunhilde) het kampioenschap op. Ook hier ging na enige jaren DOS een woordje meespreken. Ank Platteel mengde zich in de strijd.

Het toneel van dit alles was in vele gevallen de oude sfeervolle zaal aan de Pieterskerkgracht, waar tijdens strenge winters de potkachel flink opgestookt diende te worden om deze immense zaal warm te krijgen. Enerverend waren in diezelfde jaren de wedstrijden tegen de Zebra (Zeeland en Brabant), het Haagse Donar, Gouda en de jaarlijkse stedenontmoeting Leiden-Delft-Amersfoort.

Van geheel andere aard waren de slingerbal-, vuistbal- en grensbalcompetities in de jaren 1924-1927 en tegelijkertijd de atletiekwedstrijden tegen Gouda. Tumultueus verliep de slingerbalcompetitie van 1925. Als gevolg van het deelnemen van twee niet bij het Verbond aangesloten leden van Donar werd deze club tijdens de bestuursvergadering van 7 september 1925 gediskwalificeerd. Donar was het daar niet mee eens. Volgens Donar, aldus het Leidsch Dagblad, gold het slechts één speler tijdens één wedstrijd. Waarnemend kringvoorzitter Galjaard meende de zaak in de pers te moeten uiteen zetten. Toch bleef de pers een andere mening toegedaan. De wisselbeker ging dan ook naar Wilskracht en Genie, die onder de gegeven

omstandigheden de prijs weigerde. De zaak had voor Donar vergaande consequenties. Het bondsbestuur noemde de club dan ook "vervallen verklaard van het lidmaatschap".

Keurcorps

J. Nievaart vroeg in 1926 tijdens een bestuursvergadering naar de mogelijkheid om een "keurturnerscorps" op te zetten. De toenmalige voorzitter Steijns antwoordde dat bij de ontvangst van een dergelijk voorstel, hij dit ten sterkste zou ondersteunen. Toch zou het drie jaar duren voordat daadwerkelijk een herenkeurcorps gevormd werd. Vijf jaar later in

1934 zou opnieuw getracht worden een herenkeurcorps op te richten. Of dit er gekomen is, blijft onduidelijk. De bekendste leiders van het Leidse Keurcorps na de oorlog waren lange tijd de Nederlandse Kampioenen Gerrit Wiethaar en vervolgens Klaas Boot. Voor zover bekend (de gegevens zijn erg summier) heeft het corps tot het begin van de jaren zestig bestaan. In een later stadium werden de kringtrainingen opgezet. Gezien de terugloop van het Nederlandse, dus ook Leidse, turnen werd sowieso de kringtraining voor jongens stopgezet. Dat leidde bij een enkele vereniging tot een heftig protest. Helaas zonder resultaat.

Uitvoeringen

Op 29 december 1919, zo'n negen maanden na de oprichting, presenteerde de jongeling zich in de Geheerzaal met een "Eere-avond van Leidsche Turners". Aan deze avond werd o.a. doordames uit Rotterdam deelgenomen. Hou Vast Alphenkwam met Arezzo- oefeningen, Sparta Den Haag toonde haar kunnen aan de brug, Olympia Delft gaf staafoefeningen ten beste, terwijl het Leidse Donar een pyramide-prestatie liet zien. Brunhilde sloot af met knotsen en tableaux. Na het optreden van Donar volgde de onverwachte huldiging van kringvoorzitter A. Dirks. Hij was 25 jaar Gewest-bestuurslid en tien jaar voorzitter van Hercules. Als blijk van waardering ontving hij een eikenhouten bureau met dito stoel. Bij de volgende uitvoering eind 1925 getuigde voorzitter Steijns van de opbloei, de grote eendracht en saamhorigheid van de Turnkring. De vele verenigingen brachten onder de bezielende organisatorische leiding van Ant. Metz een boeiend en afwisselend programma. Vol lof was het Leidsch Dagblad onder meer over de damesgymnastiekvereniging Concordia, die o.l.v. Jan Nievaart Tremplin-paardspringen te zien gaf. Aan het eind van het L.D.-verslag meende de schrijver: "Onze indruk is dat, nu het bestuur van het KNGV het lastige element uit den Turnkring heeft verwijderd (Donar? EH), de kring een tijdperk van bloei in het vooruitzicht heeft als nooit te voren".

In de oorlogsjaren presenteerde de Turnkring, ondanks de vele moeilijkheden, in een stampvolle Geheerzaal opnieuw een uitvoering. Groot was het enthousiasme voor de teruggekeerde leiders Jan Nievaart en Nico de l'Ecluse van resp. Concordia en Excelsior. Tot de toeschouwers van die avond behoorde ook NSB-burgemeester De Ruyter van Steveninck.

Medio 1944 kwam de volledige sportwereld door de verslechterde omstandigheden plat te liggen. Na de bevrijding, die ook door de Leidse gymnasten groots in Arnhem gevierd werd, brak in de Leidse turnwereld een periode van grote bloei aan. Verenigingen krabbelden overeind en gaven uitvoering na uitvoering. Geen vereniging kon daarbij achterblijven.

Op 8 november 1946 gaf de "fine fleur" van Leidse turnsters en turners voor een uitverkochte Stadsgeheerzaal haar kunnen ten beste. Men was het er over eens: volkomen geslaagd! De Wassenaarse turner Freek de Waal ontlokte met zijn sublieme slotnummer aan het hoogrek terecht een ware ovatie. Tot diep in de nacht werd toen het twee jaar uitgestelde 25-jarig jubileum van de kring gevierd.

Vol lof schreef de pers in de daarop volgende jaren over de turnprestaties van het gebodene. In 1957 sprak men over een "Feest van gratie, durf en kracht". Dit ondanks het door Metz aangekondigde mogelijke falen als gevolg van de heersende A-griep. Geen tien jaar later was er sprake van "een knap stukje werk" met zo'n 380 turners en turnsters. Desalniettemin werden de eerste technische tekortkomingen zichtbaar. Grote sportieve prestaties vielen niet meer te noteren. De techniek was matig. Die dalende lijn viel evenzo te herkennen in de uitvoering ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van het KNGV in 1968.

De laatste kringuitvoering werd op 20 november 1971 in Katwijk gegeven. De organisatie was in handen van het 50-jarige Hercules. Hoogtepunt was zonder twijfel Nieuw Brunhilde's "Hair", een sprankelende ritmische oefening. Andere hoogtenpunten van deze avond: de speelse humoristische slotshow van Concordia en Excelsior en de jazzoefeningen van Brunhilde's Edith Metz. Ook hier waren weinig technische nummers in het programma opgenomen. Het Leidse peil was de laatste jaren nu eenmaal niet hoog. De tijden voor grootse uitvoeringen waren nagenoeg voorbij.

Fusie

Tijdens de jaarvergadering van het Gewest Zuid-Holland van het KNGV op 7 december 1924 was er sprake

van om de pas vijf jaar jonge Leidse Turnkring op te heffen en toe te voegen aan de Haagse of Goudse Turnkring. Spoedig zou er een besluit volgen. In hoeverre er over deze zaak gediscussieerd is, blijft duister. Opmerkelijk is wel dat er het volgende jaar driftig aan de turnweg getimmerd werd. Vervolgens stonden in de zestiger jaren beide turnkringen wederom in de picture. Het doel van een mogelijke fusie zal duidelijk zijn: het gemakkelijker functioneren van één turnkring, zowel administratief als organisatorisch.

Daarbij speelde het subsidiebeleid en een betaalde administratieve kracht voor zo'n 25.000 leden een belangrijke rol.

Qua bestuurlijke opbouw liepen de drie kringen uit Den Haag, Gouda en Leiden niet ver uiteen. Tegenover de vele voordelen onderkende men evenzo de nadelen: grote reisafstanden, opheffing van de historisch gegroeide kringen en de moeilijke bindingsfactor.

Al vrij snel bleek Gouda af te haken. De twee overige turnkringen zetten door. Een nieuwe naam was gauw gevonden: Leidsenhage.

Het Dagelijks Bestuur van dit nieuwe orgaan werd gevormd door: Henk de Geus (L), voorzitter; Wil Mansveld (L), sekretaresse; Herman Kock (DH), penningmeester, aangevuld met de heren W. v. Polder (DH), J. Pommer (L), A. Klaui (DH), P. Winkel (L) en P. Luscure (DH). Het bestuur werd gecompleteerd met de kwaliteitszetel van de TC: C.E. van Oort.

Verder:

- zou er een betaalde kracht worden gezocht;
- moesten t.z.t. de werkprogramma's gecombineerd worden;
- bleef de Commissie cursuswezen gehandhaafd;
- wenste Leiden behoud van zijn Kringtraining. Den Haag kende er geen.
- zouden Kringralley en de Jeugddag worden aangehouden.

Voordat op 25 maart 1972 om 15.30 uur de oprichtingsvergadering van de Turnkring Leidsenhage plaats vond, was er voor de beide turnkringen de door de leden goedgekeurde opheffingsvergadering. Er hing vooral bij de oudgedienden een trieste teneur; begrijpelijk. De Turnkring Leiden en Omstreken zag met enige schroom de fusie

tegemoet, ondanks de noodzaak die er van werd ingezien. Henk de Geus wilde dan ook beslist geen toespraak aan "de geopende groeve".

In zijn openingswoord stelde de eerste Leidsenhage-voorzitter:

"...Het slagen van de fusie ligt in handen van de bij de kring aangesloten verenigingen. Het kringbestuur kan plannen maken, kan stimuleren en is bereid hulp te verlenen daar waar nodig is. De volledige inzet en medewerking van de verenigingen is echter nodig om het geheel te effectueren".

Het moest tot de deelname aan de 6e Gymnastrada te Berlijn in 1975 duren voordat er gezegd kon worden: "Ja, we hebben één turnkring".

53 jaar Leidse Turnkring

Exact 53 jaar na de oprichting ging op 25 maart 1972 de Turnkring Leiden en Omstreken in fusie met de Haagse Turnkring en vormden zij gezamenlijk Leidsenhage. 13 september 1985 werd het restant archief van de Leidse Turnkring overgedragen aan het Gemeente Archief. Bij de inventaris behoort de geschiedenis. In de komende Dislokken leest U deze geschiedenis.

Nederland likte na de eerste wereldoorlog zijn wonden. Het verenigingsleven pakte langzaam maar zeker de draad weer op. De krachten werden gebundeld. Zo'n zeven jaar na de oprichting van de ter ziele gegane Leidsche Turnbond, werd op 25 maart 1919 de Leidsche Turnkring door het bestuur van het gewest Zuid-Holland van het Gymnastiek Verbond in een buitengewone vergadering geconstitueerd.

In het dagelijks bestuur klinken respectabele namen. Zo werd A. Dirks, voorzitter van Leidens oudste gymnastiekvereniging Hercules, voorzitter. Aan zijn zijde trof hij Mw. M.G.B. Dieben-Konings, presidente van Brunhilde, als secretaresse, terwijl Donarvoorzitter J.J. Herweijer de financiën zou beheren.

Tegelijkertijd werd een technische Commissie, een pers en propaganda en een Wetscommissie geïnstalleerd.

Na een jaar, op de eerste Jaarvergadering, bleef het bestuur ongewijzigd. Gezien het werkprogramma in het achterliggende jaar werd zowel het bestuur als de TC niet uitgebreid. Het werkprogramma voor 1920 belooft op turngebied veel. In de voorbereiding waren o.m. een propaganda-uitvoering in Hillegom, acties om openlucht sport te bedrijven en wandel- en fietstochten. "Bij ijs zal er dezen winter een schaatstocht worden gehouden," aldus het Leidsch Dagblad. Of er inderdaad ij is geweest is en dus geschaatst is, vermelden de annalen niet.

Bestuur

Als eerste voorzitter zagen we reeds A. Dirks. In 1922 werd hij opgevolgd door zijn penningmeester J.J. Herweijer, wiens taak werd overgenomen door W.F. Meijeraan.

Op 10 januari 1925 tijdens een bestuursvergadering gaf Herweijer de pijp aan Maarten.

"I.o.m. de luitjes van zijn vereniging (Donar) heeft hem tot dit besluit gebracht en een gezegde van de heer van Spal dat als hij de cursus wilde bezoeken, hij maar een briefje aan Steijns moest schrijven, heeft volgens de voorzitter de beker doen overlopen, want uit dit gezegde maakt Herweijer op, dat de kring als een nul wordt beschouwd. De gansche vergadering was een ander meening" vertellen de notulen. Voorzitter Herweijer bleef bij zijn standpunt en bracht zijn voornemen ten uitvoer. M. Galjaard (Excelsiorvoorzitter) werd als oudst aanwezige gevraagd de leiding en het voorlopig voorzitterschap waar te nemen, terwijl Herweijer bedankt zou worden voor at hij gedaan heeft.

Aan het eind van dat jaar werd de 36-jarige leraar aan de jongens-HBS M.A.A. Steijns gevraagd het voorzitterschap op zich te nemen. Hij was reeds Erevoorzitter van Excelsior, bondsbestuurslid en Steijns stond aan de wieg van de Leidsche Turnbond. Veel plezier heeft hij niet aan deze taak kunnen beleven. Een jaar later overleed, na een ziekte deze markante en inventiever voorzitter. De hem inmiddels waarnemende Anton Metz volgde hem op 1^e februari 1927 definitief op.

Het dagelijks bestuur van de Turnkring kwam nu in een rustiger vaarwater. Zeer lange tijd stond Ant. Metz aan het roer. Pas in 1963 werd hij opgevolgd door DOS-voorzitter Henk de Geus, welke laatste tot de fusie met de Haagse Turnkring aanbleef.

Vanaf de oprichting werden de sekretariële zaken verzorgd door "Ma" Dieben. Toen Ant. Metz aan het bewind kwam, werd de functie van sekretaris en penningmeester gecombineerd, zij het niet voor lang. Aan het eind van 1927 werden de taken weer gesplitst en kwam er een Algemeen Secundus in de persoon van de eerder genoemde Machiel Galjaard.

Vermoedelijk in 1949 (vanaf 1941 tot 1966 is er niets schriftelijk aanwezig in het archief) werd mw. M.G.B. Dieben opgevolgd door J.W. de Ren. Volgens overleveringen werden de notulen niet bijgehouden. Toch bleef de Ren tot 1970 deel uitmaken van het Dag. Bestuur. In dat jaar nam Mw. Wil Mansveld-Dieben zijn functie over.

Technische Commissie

Tegelijk met de oprichting van de Leidsche Turnkring werd in 1919 een TC geïnstalleerd. Tot de leden werden gekozen Mw. G.J. Kruythoof-Konings (de zuster van Mw. Dieben) en de heren Ant. Metz en M.

Parker. De commissie ging energiek van start, doch verkeerde in latere jaren, getuige de notulen, in moeilijkheden.

In november 1925 ging de verkiezing van een leien dakje “in tegenstelling tot voorgaande jaren”. De vier naar voren gebrachte kandidaten Ant. Metz, J. Nievaart, W.L. Renee en P. Zuidam werden bij acclamatie benoemd. Al een jaar later werd er op voorstel van de Excelsiorsecretaris J. Plu “een dame in dit lichaam” opgenomen: Mej. T. Steffelaar. Zij zou tot 1971 deel uitblijven maken van de TC en er haar stempel op drukken. Na het overlijden van Steijns, wanneer Ant. Metz kringvoorzitter is geworden, reduceerde de TC tot vier leden.

In 1929 gingen de leden van de Leidsche Turnkring, na het vertrek van Renee, akkoord met een driehoofdige TC. Nico de l'Ecluse volgde in 1933, zij het voor een jaar, Jan Nievaart op. Als gevolg van het bedanken van Excelsior verliet de l'Ecluse twee jaar later de Commissie. De vacature werd niet gevuld. Tot de oorlog bleef de Commissie dan ook uit twee leden bestaan. Dan is het een lange tijd stil.

In 1970 vond het bestuur het TC-werk zo veel omvattend, dat er nodig uitgebreid moest worden. Daarnaast waren er beleidsproblemen, kon er door de TC meer gedaan worden en verdiepte men zich te veel in bijzaken. Zowel kringvoorzitter Henk de Geus, als TC-voorzitter Chris van Oort dreigden het plezier in het kringwerk te verliezen.

Beiden stonden op de bres voor gymnastiek en “niet voor surrogaat keurturnen”. Ondanks zware discussie kwam men er niet uit. Met het vertrek van Van Oort zou ook Wil Mansveld opstappen, zodat de dames Steffelaar, Hemerik, de Groot en Harry den Hertog restten. De toenmalige TC moest wegens gebrek aan initiatieven een vernieuwing ondergaan. Deze Commissie inzetten voor twintig selectieleden ten opzichte van 7000 leden kon niet. Na gesprekken van het bestuur met de stuwende kracht van de TC van Oort zette deze laatste op 5 augustus zijn plannen uitéén. De TC moest uit zeven leden bestaan, zij zouden regelmatig moeten vergaderen, terwijl hij een taakverdeling nodig achtte. Ook een regelmatige uitgave van het Kringnieuws stond op zijn programma. Een geode maand later werden twee kandidaten bereid gevonden toe te treden tot de TC. Het waren Nel van Zoelen en Paul Eradus. De dames Hemerik, Mansveld en kandidaat van Leeuwen trokken zich terug, zodat de TC op zeven leden uitkwam. C.E. van Oort bleef ondanks de griezelige samenstelling van de TC nu aan. De problemen waren met deze voorlopige oplossing van de baan. Inmiddels kwamen de fusieplannen in zicht. De nieuw geformeerde TC zou op korte termijn opnieuw een verandering ondergaan.

Voorhout, 19 november 2017
Emiel van der Hoeven